

Miljöpåverkan för nätkoncession (linje) för två nya 130 kV kraftledningar mellan Hedenlunda och Oxelösund i Flens, Katrineholms, Nyköpings och Oxelösunds kommuner

Beslut

Länsstyrelsen beslutar att Vattenfall Eldistribution AB:s föreslagna nätkoncession för två nya 130 kV kraftledningar mellan Hedenlunda och Oxelösund, som den framgår av bifogad karta, kan antas medföra betydande miljöpåverkan. En specifik miljöbedömning ska därför genomföras och en miljökonsekvensbeskrivning inom ramen för denna tas fram.

Länsstyrelsens synpunkter på avgränsning av specifik miljökonsekvensbeskrivning

Enligt 6 kap. 32§ miljöbalken ska Länsstyrelsen under avgränsningssamrådet verka för att innehållet i miljökonsekvensbeskrivningen får den omfattning och detaljeringsgrad som behövs för tillståndsprövningen.

Länsstyrelsen har i lämnade samrådsyttranden samt vid samrådsmötet i juni 2020 framfört synpunkter på avgränsningen. Utöver det bolaget har angett i sin bedömning av projektets miljöpåverkan, anser Länsstyrelsen sammanfattningsvis att miljökonsekvensbeskrivningen även bör omfatta följande;

- Verksamhetens intrång i brukningsvärd jordbruksmark respektive skogsmark som har betydelse för skogsnäringen
- Verksamhetens bidrag till att miljö kvalitetsnormer för yt- och grundvatten kan innehållas samt eventuell påverkan på utpekade dricksvattenresurser av allmänt intresse
- Bedömning av påverkan på skyddsvärda (till exempel rödlistade arter) och/eller skyddade arter. Detta för att utreda om dispens för arter upptagna i artskyddsförordningen (2007:845) kan komma att krävas.
- Förslag till konsekvensmildrande åtgärder för att bevara/skapa ekologisk kontinuitet samt förslag till kompensationsåtgärder vid kvarstående skada på naturmiljön
- Verksamhetens påverkan på landskapsbild och visuella upplevelsevärden
- Verksamhetens klimatpåverkan vid byggnation och drift
- Verksamhetens eventuella påverkan genom att förorenade markområden berörs
- Frågeställning om verksamhetens eventuella särskilda påverkan på strålmiljön för kraftledningar anslutna till en ljusbågsugn

- En fördjupad alternativredovisning som redogör för vilka skäl som varit avgörande vid valet av valt alternativ för lokalisering och utformning samt varför andra rimliga alternativ valts bort

Länsstyrelsens övriga synpunkter

Länsstyrelsen rekommenderar genomförande av Naturvärdesinventering (NVI) enligt svensk standard SS 199000:2014 för hela sträckan. Och där så krävs, fördjupade inventeringar avseende arter, artgrupper och biotoper för att lokalisera arter som kan komma att kräva dispens enligt artskyddsförordningen. Artskyddsförordningen (2007:845) reglerar fridlysning av djur och växter, samt vad som gäller för arter som pekats ut av EU som särskilt skyddsvärda, så kallade Natura 2000-arter. NVI samt uttag från ArtDatabanken av rödlistade arter, naturvårdsarter och arter som omfattas av EU:s art- och habitat- samt fågeldirektiv ger även underlag till analys av behov och förslag på eventuella konsekvensmildrande åtgärder för att bevara och återskapa ekologisk kontinuitet.

Vid sidan om den information som kommer ut av NVI anser Länsstyrelsen att särskild vikt bör läggas vid frågan om risk för påverkan, direkt och över tid, på fågelsträcket förbi Oxelösund. I den frågan ger till exempel rapporten *Koncentrationer av hotade termikflyttande fåglar i Fennoskandia* av Per Hansson på Umeå Universitet [2019-01-09] en utförlig analys och problembeskrivning. Vid redovisning av planerad höjd och bredd av kraftledningen i miljökonsekvensbeskrivningen är det viktigt att konsekvenser beroende på förändringar vid samlokalisering jämfört med befintlig kraftledning tydligt framgår.

Om resultatet av den arkeologiska utredningen inte är klart när miljökonsekvensbeskrivningen färdigställs, så anser Länsstyrelsen att det är viktigt att den vid tillfället tillgängliga arkeologiska informationen tas med som underlag för denna. I övrigt bör kulturmiljön belysas utifrån vad som finns i tillgängliga register/beskrivningar.

Länsstyrelsen har i samråd påpekat att ansökan även bör belysa riskfaktorer som exempelvis annan infrastruktur som kan påverka ledningsstolpar vid olycka eller tvärtom, översvämning av elanläggning, erosion av stolpfundament i samband med återkommande skyfall.

Länsstyrelsen har i samråd framfört behov av underlag i form av en översiktlig landskapsanalys där områden med överlagrande upplevelsevärden (natur, friluftsliv, kulturmiljö, landskapsbild) identifieras, beskrivs och bedöms ur känslighets-/tålighetssynpunkt.

Beskrivning av ärendet

Vattenfall Eldistribution AB, nedan kallat bolaget, har för avsikt att hos Energimarknadsinspektionen ansöka om nätconcession för linje (tillstånd) för två nya 130 kV kraftledningar mellan Hedenlunda och SSAB i Oxelösund inom Flen, Nyköping, Katrineholm, Oxelösund kommuner. Bolaget har 2020-07-19 genom ombud lämnat in en begäran om Länsstyrelsens beslut om projektets miljöpåverkan.

Ansökan om ledningskoncession för linje avser enligt samrådsunderlaget två nya 130 kV-luftledning (nominell spänning) i gemensamma stolpar från stamnätsstationen CT35 Hedenlunda till en ny transformatorstation i närheten av Oxelösund, till vilken SSAB önskar ansluta sig för elförsörjning av dess planerade ljusbågsugn. Efter genomförda samråd har bolaget valt det stråk som illustreras i till begäran bifogad översiktskarta (bilaga).

Bolaget anger i begäran att man anser ”att ledningarnas samlade påverkan innebär betydande miljöpåverkan med anledning av ledningarnas längd, antal berörda fastigheter, korsning av Natura 2000 vid Kilaån samt befintliga natur- och kulturvärden som berörs”.

Länsstyrelsen har tidigare lämnat yttrande 2019-06-14 över undersökningssamråd för nya kraftledningar för hela sträckan mellan Hedenlunda och Oxelösund. Länsstyrelsen har vidare lämnat yttrande 2020-04-07 respektive 2020-05-20 över kompletterande undersökningssamråd för delsträckor. Bolaget har hållit samrådsmöte med Länsstyrelsen 2020-06-04.

Av samrådsredogörelsen framgår att samråd genomfördes under perioden 27 maj till 26 juni 2019. Samrådsbrev samt inbjudan till öppet hus har enligt redogörelsen skickats ut till särskilt berörda, närboende och myndigheter. Även annonsering i tidningar har skett.

Länsstyrelsen har tagit del av berörda kommuners yttranden som de framgår av i till begäran bilagd samrådsredogörelse.

Motivering till beslutet

Länsstyrelsen har i sin bedömning utgått från kriterierna i 10 - 13 §§ miljöbedömningsförordningen. Vid undersökning eller beslut om huruvida en verksamhet eller en åtgärd kan antas medföra en betydande miljöpåverkan ska hänsyn tas till

1. verksamhetens eller åtgärdens utmärkande egenskaper,
2. verksamhetens eller åtgärdens lokalisering, och
3. de möjliga miljöeffekternas typ och utmärkande egenskaper.

Allmänt

Den planerade kraftledningsverksamheten sträcker sig från Hedenlunda till Oxelösund. Verksamheten, som den framgår av bolagets valda alternativ, omfattar en sträcka på drygt sju mil genom skogsmark och odlingsbygd med avslutning i Oxelösunds tätortsområde.

Av bolagets begäran framgår att luftledning är huvudalternativet för ledningarnas utformning, men av samrådsunderlaget framgår att ”stråken är utformade för att möjliggöra både luftledning och, om det är nödvändigt, markkabel. Även en kombination av de två teknikerna är möjlig”.

Markbehovet i bredd för verksamheten uppges för luftledning inklusive en trädsäker ledningsgata uppgå till ca 40 - 45 meter. Enligt samrådsunderlaget är den vanligaste typen av stolpe för dessa luftledningar stålstolpar (fackverk), antingen sambyggda i torn (julgransstolpe) eller i portalstolpe. Såväl avståndet emellan som höjden på stolparna anges i stor utsträckning bero på den aktuella terrängen. Där ledningen byter riktning används vinkelstolpar som,

beroende på vinkel och markförutsättningar, är något kraftigare och har extra staglinor. Ledningarna avses att byggas i triplexutförande, d.v.s. tre linor för varje fas.

Byggnation av ny luftledning innebär enligt samrådsunderlaget terrängkörning med arbetsmaskiner längs med hela ledningssträckan i samband med materialtransport (stolpar, linor med mera). I huvudsak används bandburna maskiner tillsammans med ”stockmattor” eller körplåtar där så erfordras. Vid nya stolpplatser krävs schaktning för grundläggning, stagförankringar, med mera. Beroende på markens beskaffenhet kan staglinorna alternativt förankras med jordankare eller öglor i omgivande berggrund. Arbetets utförande uppges bero delvis på vilken typ av stolpar som kommer att användas.

Vid markförläggning av kablar krävs enligt underlaget ett arbetsområde med en bredd av ca 10 - 15 meter som består av kabelschaktet, en kör- och arbetsväg för maskiner samt uppläggningsplats för schaktmassorna. Arbetsområdets utbredning kan variera beroende på platsens förutsättningar och schaktets utbredning. Vid markförläggning av ledningar grävs eller sprängs ett kabelschakt. Kabelförbanden förläggs på ett djup av ca 1 meter. Schaktets bredd vid markytan blir ca 5,5 meter och vid schaktbotten ca 4,3 meter, men den exakta bredden beror på schaktets djup och markens beskaffenhet.

Om behovet av en ledning upphör kommer enligt samrådsunderlaget aktuell ledningssträcka att tas ur drift och monteras ner. Inför rasering av luftledning ansöks om återkallelse av linjekoncessionen och Energimarknadsinspektionen utfärdar återställningsåtgärder enligt gällande föreskrifter.

Det som talar för att projektet inom Södermanlands län kan antas medföra betydande miljöpåverkan

Bolaget anger i sin begäran att verksamhetens kan antas medföra betydande miljöpåverkan ”med anledning av ledningarnas längd, antal berörda fastigheter, korsning av Natura 2000 vid Kilaån samt befintliga natur- och kulturvärden som berörs”. Länsstyrelsen delar bolagets bedömning, men anser utifrån verksamhetens utmärkande egenskaper och markbehov att även andra aspekter understödjer denna slutsats. Länsstyrelsen ser att den föreslagna omfattningen av verksamheten även innebär att påverkan kan befaras på såväl hushållning av jord- och skogsbruksmark, som på landskapsbild inom känsliga landskapsrum med olika överlagrande bevarandevärden.

Bedömningen av verksamhetens lokalisering, utformning och miljöpåverkan är komplex. Som samrådsunderlaget redovisar har det funnits många olika och geografiskt spridda alternativ för ledningsstråk såväl som utformning vart och ett med sina förutsättningar och miljöpåverkan. Denna komplexitet och mångfald av alternativ understryker i sig behovet av en fullvärdig miljökonsekvensbeskrivning som beslutsunderlag vid kommande tillståndsprövning.

Utöver påverkan på utpekade och kartlagda naturvärden som bolaget hänvisar till, så ser Länsstyrelsen att verksamhetens även kan riskera att ge upphov till barriärer för viktigare flyttfågelstråk.

Osäkerhet kring påverkan på vattenmiljön

Länsstyrelsen har i samrådet framfört att det på grund av knapphändigt underlag råder osäkerhet om verksamhetens påverkan på vattenmiljön och miljö kvalitetsnormer för yt- och

grundvatten. Länsstyrelsens anser mot denna bakgrund att dessa frågor bör ges en mer utförlig belysning i miljökonsekvensbeskrivningen.

Sammanvägd bedömning

Länsstyrelsens sammanvägda bedömning, med hänvisning till miljöbedömningsförordningens kriterier och med beaktande av den osäkerhet som finns kring verksamhetens möjliga påverkan på vattenmiljön, är att projektet kan antas medföra betydande miljöpåverkan.

Till detta ska läggas, som följer av 13 § miljöbedömningsförordningen, att vid bedömningen ska hänsyn tas till allmänhetens behov av information. Länsstyrelsen bedömer att informationsbehovet hos allmänheten utöver det dryga hundratal markägare som är direkt berörda, är stort.

Bestämmelser som beslutet grundas på

Prövning enligt 6 kapitlet 26 § miljöbalken med stöd av 10 – 13 §§ i miljöbedömningsförordningen (2017:966).

Information

Länsstyrelsens beslut får inte överklagas särskilt, vilket framgår av 6 kap. 27 § miljöbalken. Länsstyrelsens beslut innebär inget ställningstagande till projektets tillåtlighet.

De som medverkat i beslutet

I handläggningen har samråd skett med Per Flodin och Jan Hägg (naturskydd), Jenni Johansson Roos (vattenskydd), Irene Karlsson Elfgren (vattenförvaltning), Olof Pettersson (kulturmiljö), Ebba Sellén (förorenade områden) samt Klas Fredriksson (jord- och skogsbruk).

Beslutet har fattats av länsarkitekt Torbjörg Sekse med infrastrukturhandläggare Rune van den Brink som föredragande.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Så här hanterar länsstyrelsen personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa hittar du på www.lansstyrelsen.se/dataskydd.

Kopia till

Flens kommun
Katrineholms kommun
Nyköpings kommun
Oxelösunds kommun
Natali.Zetterkvist@vattenfall.com

Bilaga

Översiktskarta över valt stråk hämtad ur Vattenfall Eldistribution AB:s begäran om Länsstyrelsens beslut daterad 2020-07-15

